herpy

VARANER

# *Varanus dumerilii*

*Varanus dumerilii* är en mörk, kraftigt byggd varan med bred skalle från regnskog och mangrove i Sydostasien, och den är specialist på krabbor. Den är skygg och syns sällan i naturen, men finns regelbundet i handeln. Vuxna djur blir omkring en meter långa och kräver ett stort, varmt och fuktigt terrarium, så arten passar bara en erfaren hållare.

Familj: Varanidae  Engelska: Dumeril Monitor  Publicerad 15 november 2026

**FAKTARUTA**

### DJURET

| | |
|---|---|
| Vuxenstorlek | **90-140 cm**<br>total längd inkl. svans |
| Livslängd | **10-15 år** |
| Aktiv | **På dagen** |
| Levnadssätt | **Trädlevande, marklevande och grävande** |
| Biotop | **Regnskog och våtmark** |
| Svårighetsgrad | **Erfaren** |

### SKÖTSEL

| | |
|---|---|
| Min. terrarium | **240 × 120 × 120 cm**<br>L × B × H för 1 vuxet djur |
| Temperatur, dag | **27-32 °C** |
| Värmeplats | **35-42 °C** |
| Temperatur, natt | **22-25 °C** |
| Luftfuktighet | **70-90 %** |
| Vatten | **Vattendel** |
| UVB | **Rekommenderas**<br>Fergusonzon 2 |
| Föda | **Insekter, ryggradsdjur och maskar/sniglar** |
| Hålls | **Ensamma eller parvis** |

### AVEL

| | |
|---|---|
| Fortplantning | **Äggläggande** |
| Kullstorlek | **4-23 ägg** |
| Kullar per år | **1-3** |
| Inkubation | **163-234 dagar**<br>vid 24-30 °C |

### SKYDD OCH PAPPER

| | |
|---|---|
| CITES | **Bilaga II** |
| EU-bilaga | **Bilaga B** |
| IUCN | **Kunskapsbrist (DD)** |

## Om arten

*Varanus dumerilii* är en medelstor till stor varan med kraftig kropp, bred och djup skalle och stora, kölade fjäll i nacken, som ger den ett "strävt" utseende. Den hör till undersläktet *Empagusia* tillsammans med *V. rudicollis*, *V. bengalensis* och *V. flavescens* och förväxlas ofta med *V. rudicollis* på grund av nackfjällen. Svansen är hoptryckt från sidorna och har en kam. Artnamnet hedrar den franske zoologen Duméril. Arten beskrevs 1839 av Hermann Schlegel. Den senare beskrivna *V. heteropholis* från Borneo räknas i dag som samma art, och det finns inga erkända underarter.

Vuxna djur är mörkbruna till nästan svarta med oregelbundna, ljusare tvärband. Nykläckta ungar har ett skinande orangerött eller gult huvud och en kontrastrik teckning, och huvudfärgen bleknar efter några veckor. Ungarnas utseende efterliknar möjligen andra, mer försvarade djur.

Uppgifterna om storleken varierar. Vuxna djur blir typiskt 100-120 cm inklusive svans och de största omkring 140 cm, men enligt andra uppgifter blir djuren sällan över en meter. Hanar blir upp till 130 cm med en nos-kloaklängd på 50 cm, honor omkring 100 cm. Nykläckta ungar mäter omkring 8 cm från nos till kloak och 18-24 cm totalt, och de väger 10-20 g. Vuxenvikten är inte känd.

Skallen är bred, och käkarna krossar krabbskal. Ändå är arten mer skygg än aggressiv och så fridfull som en varan kan vara.

Man ska veta vad man ger sig in på: djuret tar stor plats, det blir gammalt, och kosten av krabbor och andra skaldjur kostar pengar och måste skaffas regelbundet.

## Utbredning och livsmiljö

*Varanus dumerilii* finns i Sydostasien. Arten lever i södra Myanmar (upp till Tavoyområdet) och på den thailändska halvön norrut till norra Kanchanaburi vid gränsen mot Myanmar, på den malaysiska halvön, Singapore, hela Borneo (både den malaysiska, den bruneiska och den indonesiska delen) och de indonesiska öarna Sumatra, Bangka, Belitung och Riauöarna.

Utbredningen är inte sammanhängande, utan beror på var det finns lämplig skog och vatten. Arten syns sällan i naturen, och det finns få fynd. Fynd utanför detta område beror på djur i fångenskap eller felregistreringar.

> **Naturlig utbredning:** Myanmar (Burma), Thailand, Malaysia, Singapore, Brunei och Indonesien.

### LIVSMILJÖ

Arten lever i tät, städsegrön skog med hög luftfuktighet och i mangrove, från havsnivå till omkring 900 meters höjd. Den finns både i kustnära skogar och långt inne i landet i städsegrön skog, och även i sekundärskog och i gummi- och kaffeplantager inne i regnskogsområden. Oavsett habitat är den sällan långt från vatten.

Krabbor är en huvudföda. I Thailand lever arten bland annat vid kalkstensdalar med bäckar och många krabbor och är där aktiv på kvällen. Mest är den dagaktiv, men den kan också vara aktiv på natten, kanske för att krabborna själva är mest aktiva efter mörkrets inbrott. Arten klättrar också och kan vistas i träd och söka skydd i hål högt upp, men den är först och främst knuten till marken och vattnet.

Läs mer: Luftfuktighet, sprayning och ventilation

## Skötsel

### TERRARIET

Terrariemåtten för *Varanus dumerilii* bygger på artens längd och på vanlig praxis för marklevande varaner. En vuxen varan på omkring en meter ska ha minst 240 × 120 × 120 cm (längd × bredd × höjd) för ett djur, och ett par ska ha mer. Terrariet byggs ofta själv, eller så inreds ett helt rum. Små terrarier som säljs för nykläckta djur är bara till de första månaderna, och du ska räkna med att behöva bygga det stora terrariet under det första året.

Arten gräver och gömmer sig i hål, så botten ska vara djup: 30-40 cm av en fuktig blandning av gödselfri jord, sand och bark så att gångar och hålor behåller formen. Gör flera gömslen på olika höjd och välj dem solida, för djuret är starkt. Stabila klättergrenar och kraftiga stammar är användbara, eftersom arten kan klättra. Plantera inget annat än robusta växter, och räkna med att de grävs upp.

Ett stort, solitt vattenkar är nödvändigt: djuret ska kunna lägga sig i det och bada, och vattnet ska hålla minst 25 °C. Arten föredrar vatten omkring 30 °C, ligger ofta länge i bassängen och kan sova under vattnet med stängda näsborrar och lyfta huvudet för att andas varje eller varannan minut. Karet ska kunna tömmas och rengöras lätt, för djuret avsätter träck och urin i vattnet, och det kommer matrester i det.

Luckorna ska vara solida och säkra, och alla värmekällor ska vara avskärmade så att djuret inte kan bränna sig. Använd tjockt glas eller skiva. Terrariet ska ha god ventilation, men utan drag, så att den höga luftfuktigheten kan hållas.

### TEMPERATUR

Artens föredragna temperaturer är inte uppmätta, och siffrorna är en uppskattning utifrån skogslevande varaner. Dagstemperaturen i terrariet hålls på 27-32 °C, gärna 29-32 °C i luften, och vattnet ska vara minst 25 °C. Över en solplats ska det finnas en varmare zon med en yttemperatur på 35-42 °C, mätt med infraröd termometer och inte som lufttemperatur, på ett avstånd av minst 30 cm från lampan, så att djuret alltid kan välja. Det ska finnas en stor temperaturgradient i terrariet så att djuret kan värma upp sig och svalka sig.

På natten får temperaturen falla till 22-25 °C. Vattnet ska inte vara kallare än 25 °C. Botten kan värmas försiktigt med en termostatstyrd värmematta under en del av terrariet, men en värmekälla ovanifrån är nödvändig för att ge djuret möjlighet att sola sig.

Använd flera termometrar på olika höjd och på botten, och låt en termostat styra alla värmekällor. Ett djur som ligger i hörnet utan att äta, eller som söker sig bort från solplatsen, är antingen för kallt eller för varmt.

Läs mer: Värme och temperatur

### LUFTFUKTIGHET OCH VATTEN

Arten kommer från fuktiga skogar och mangrove, så luftfuktigheten ska vara hög: 70-90 %, med botten fuktig på djupet men inte blöt och stillastående. Siffrorna är lånade från andra regnskogsvaraner. Spraya terrariet ordentligt en eller två gånger om dagen, och använd det stora vattenkaret för att hålla fuktigheten uppe. En hygrometer visar om det fungerar.

Djuret dricker ur vattenkaret, och vattnet ska bytas dagligen eller varannan dag, eftersom det snabbt blir smutsigt. Fukten ska inte bli till ständigt blöt botten och mögel, och ventilationen ska därför vara god. Ömsning kan gå dåligt om luften är för torr: sitter det rester kvar på tår och svans hjälper ett varmt bad.

### LJUS OCH UVB

Arten är mest dagaktiv och använder sol, så UVB-ljus rekommenderas. Håll den i Ferguson-zon 2: ett UVB-rör med hög effekt (T5 HO) eller en kombinerad lampa, monterad över solplatsen, så att UV-indexet är omkring 1-3 under lampan, och med skugga i resten av terrariet. Rör ska bytas enligt tillverkarens rekommendation, typiskt varje år, eftersom UVB-utbytet sjunker långt innan ljuset slutar lysa.

Ljuset tänds 12 timmar per dygn och styrs av en timer. Natten ska vara mörk, och värmelampor med synligt ljus ska släckas på natten. Använd glödlampor med fattning som är avskärmad så att djuret inte kan komma i kontakt med dem. Naturligt solljus genom ett fönster räcker inte och kan göra terrariet för varmt.

Läs mer: Ljus och UVB

### UTFODRING

*Varanus dumerilii* är en krabbspecialist. Käkar och beteende är byggda för att ta isär krabbor: djuret skakar bytet, bryter först av klosaxarna och benen genom att använda underlaget som stöd och krossar till sist skölden. Instinkten finns redan hos nykläckta ungar, och krabbor utlöser en starkare jaktreaktion än insekter, räkor, ödlor, gnagare, ägg och grodor. I naturen tar arten också snäckor och andra blötdjur, insekter, fisk, grodor, sköldpaddsägg, fåglar och små gnagare.

Även djur som i åratal bara har fått annan föda tar krabbor direkt när de erbjuds. För att få ner skölden pressar varanen krabban mot en kant, en vägg eller bassängkanten med stor kraft; på hal botten glider djuret bakåt och måste ge upp, så det ska finnas fast underlag, stenar och kanter vid utfodringsstället.

I fångenskap är huvudfodret därför krabbor och andra skaldjur: sötvattenskrabbor, räkor, flodkräftor och snäckor, gärna med skal så att djuret får kalk och får arbeta för födan. Ge dem upptinade om de är frysta, och köp dem från en källa som är säker mot parasiter. Komplettera med insekter (syrsor, gräshoppor, dubiakackerlackor), ägg, fisk och ibland en mus eller en dagsgammal kyckling. Fisk, ägg och kycklingar tas villigt, medan mjölmaskar, snäckor och grodor kan avvisas, och enstaka djur är mycket kräsna.

Enstaka djur tar bara möss och avvisar allt annat, men gnagare som huvudfoder ger fetma och leverproblem hos en art som i naturen lever av krabbor och andra ryggradslösa djur. Håll gnagare till en liten del av kosten.

Frekvens och mängder är inte dokumenterade för arten. Ungdjur matas varje dag eller varannan dag med små portioner, vuxna djur 2-3 gånger i veckan. Pudra insekter med kalk och D3-vitamin, och ge ett multivitamin ett par gånger i månaden. Justera efter djurets form: revbenen ska inte synas, och svans och lemmar ska vara runda, inte feta.

Läs mer: Foderdjur: hållning och avel Läs mer: Kalk, vitaminer och tillskott

### BETEENDE OCH HANTERING

*V. dumerilii* är skygg och försiktig, men som alla varaner är den ett djur med vassa klor, starka käkar och en svans som kan användas som piska. Bett från en vuxen varan på omkring en meter kan ge djupa sår och ska behandlas. Klorna river, och svansen kan göra ont. Käkarna är byggda för att krossa krabbskal, och skadorna kan vara allvarliga.

Hållet om nacken och höftpartiet blir djuret ofta helt lugnt, medan det slår våldsamt omkring sig om det hålls i svansen. Ta därför aldrig tag i svansen. En del djur i fångenskap lever fridfullt och gräver ner sig större delen av dagen, men det är ingen garanti.

Tämj djuret långsamt. Öppna terrariet lugnt, tala lågt och låt det vänja sig vid din hand innan du tar upp det. Använd korta, lugna stunder, och stötta hela kroppen när du lyfter. Många djur ska inte hanteras alls. Använd långa pincetter vid utfodring så att djuret inte förknippar handen med mat.

Tvätta händerna ordentligt med tvål efter beröring av djur, terrarium och foder, och torka upp vatten och träck med engångsdukar, eftersom reptiler ofta bär på *Salmonella*. Barn och personer med försvagat immunförsvar ska inte röra djuret.

Arten hålls enskilt eller parvis, och i ett par ska båda djuren kunna ta sig bort från varandra. Hanar får inte hållas ihop. Håll uppsikt över bett och stress, och skilj dem åt om det går fel.

Läs mer: Karantän och hygien

## Avel

### KÖNSMOGNAD OCH KÖNSBESTÄMNING

Könsmognad anges vid en totallängd på omkring 100 cm, för honor kanske vid 4 års ålder. Vikten vid könsmognad är inte känd. Hanar och honor liknar varandra utvändigt, och sondering är osäker hos varaner, så könet bestäms säkrast med ultraljud eller endoskopi hos en veterinär med erfarenhet av reptiler. Det finns fler hanar än honor i fångenskap, så det kan vara svårt att få ett par. Räkna med att djuren ska vara fullvuxna innan de sätts ihop i avel, och att honan ska vara i god hull och ha fått gott om kalk.

### PARNING

Arten förökar sig i fångenskap, typiskt när djuren hålls som par i stora terrarier. En tillfällig separation av könen kan gynna aveln, och honan ska ha en äggläggningslåda. Hanen ska kunna ta sig bort från honan, och det ska finnas gömslen och avskärmning så att djuren inte ser varandra hela tiden. Håll uppsikt över bett, och skilj djuren åt om honan får skador. Om en sval period eller en förändring av dagslängden utlöser parningen är inte känt.

### ÄGGLÄGGNING OCH KULLAR

Honan lägger från 4 till 23 ägg per kull och upp till tre kullar om året. Gör i ordning inför äggläggningen genom att ge honan en stor äggläggningslåda eller en djup, fuktig botten (minst 30-40 cm) där hon kan gräva och lägga äggen. Utan lämplig plats kan hon hålla kvar äggen, och de kan fastna. En dräktig hona äter ofta mindre och söker mer värme. Ge henne extra kalk och gott om föda före och efter läggningen.

### INKUBATION

Äggen tas försiktigt ut utan att vändas och läggs i en låda med fuktig vermikulit eller perlit, med en vattenandel som håller substratet fuktigt men inte vått. Inkubationen varar 163-234 dagar vid 24-30 °C. Håll en stabil temperatur, t.ex. 29-30 °C. Räkna med en lång inkubation på 5-8 månader och ett visst svinn: ägg som inte är livskraftiga och döda, fullt utvecklade foster förekommer, och hälften av en kull kan gå förlorad. Öppna lådan kort för att vädra.

Läs mer: Inkubation av ägg

### UPPFÖDNING AV UNGAR

Ungarna är omkring 8 cm från nos till kloak vid kläckningen, 18-24 cm totalt, och de väger 10-20 g. Svansen är något längre än kroppen. De har ett ljust orangerött eller gult huvud som bleknar efter några veckor. Föd upp dem enskilt i små terrarier med gömslen, vatten och hög luftfuktighet, vid samma temperaturer som de vuxna.

Ge dem små krabbor, räkor, snäckor och insekter. Krabbor får dem att äta direkt, även som nykläckta. Mata dem varje dag och väg dem regelbundet. Efter en månad mäter ungarna typiskt 24-26 cm och väger 16-17 g, efter cirka två månader 25-28 cm och 19-22 g, och efter fem månader är nos-kloaklängden omkring 13 cm. Arten har fötts upp i fångenskap i minst fem generationer, så det finns uppfödda djur, men tiden till vuxenstorlek är inte känd.

## Hälsa och vanliga misstag

*Varanus dumerilii* är härdig när temperatur, fukt och föda är rätt, men de flesta problem beror på skötseln och djurets bakgrund. De typiska felen är:

- Vildfångade djur. Arten har förts in i stort antal från Indonesien, som under 2010-2018 exporterade upp till 1.060 levande djur per år. Ändå erbjuds vuxna djur som förmodligen är vildfångade. Vildfångade djur har ofta inre och yttre parasiter, är stressade och tär på kroppens reserver. Låt undersöka ett träckprov hos en veterinär, och håll nya djur åtskilda från andra

varaner i flera veckor.

- För låg temperatur eller saknad solplats. Det ger dålig matsmältning, försvagat immunförsvar och luftvägsinfektioner (väsande, slem i näsa och mun, öppen mun).
- För torr luft och för lite vatten. Det ger problem med ömsning och uttorkning.
- Saknad UVB och kalk. Det ger benskörhet med mjuka käkar och krokiga lemmar, särskilt hos unga djur.
- För många feta bytesdjur. Möss som huvudfoder ger fetma och leversjukdom hos en art som lever av krabbor.
- Sår och brännskador från oavskärmade värmekällor och av att djuret slår sig mot glaset om det är stressat.
- Skelettmissbildningar förekommer hos uppfödda ungar. Orsaken är inte känd, men inkubation och honans kondition misstänks generellt hos varaner.

Ett friskt djur har klara ögon, rund svans och lemmar och äter med god aptit. Sök en veterinär med erfarenhet av reptiler om djuret tappar i vikt, inte vill äta, har förstoppning eller väser.

Läs mer: Köp av djur: uppfödda djur, vildfångst och transport

### Fråga alltid dina kunniga bekanta

Guiden är ett bra ställe att börja på, men den kan inte ersätta erfarenhet. Djur är olika, och mycket av det viktigaste lär man sig av dem som har hållit arten i åratal. Prata med en uppfödare, en erfaren djurhållare eller en veterinär med kunskap om kräldjur och groddjur innan du skaffar djuret - och igen om något verkar fel.